

Sammendrag:

Scenarier for bærekraftig byutvikling – sluttrapport

Prosjektet har hatt som mål å analysere mulighetene for å få til en mer bærekraftig byutvikling i form av redusert bilbruk, fravær av miljøplager, tilgjengelighet til service og kultur, nærhet til grønt- og rekreasjonsområder mv og en mer rettferdig fordeling av slike goder.

Prosjektets delmål har vært:

- Oppnå bedre forståelse av trender og drivkrefter med hensyn til reurbanisering, mobilitet, livsstil mv og de føringer som disse gir på mulighetene for å oppnå en bærekraftig byutvikling.
- Oppnå en bedre forståelse av manglene ved tidligere planlegging med sikte på en miljøvennlig byutvikling.
- Undersøke mulighetene som ligger i bruk av framtidswerksteder (scenario workshops) med bred deltakelse som metode for å påvirke utviklingen.

Tunge trender i transport- og arealbruk har bidratt til en byutvikling som ikke er bærekraftig. Nye trender med hensyn til reurbanisering, livsstil, informasjonsteknologi og fritidsmønster som kan tenkes å påvirke framtidig utvikling, er analysert.

Areal- og transportplanleggingen har vært preget av kortsiktighet og løsninger som i liten utstrekning tar hensyn til de omfattende samfunnsmessige trendene som virker både på kort og kanskje særlig på lang sikt. Man har i liten grad benyttet lærdom fra tidligere planleggingsprosesser og forsøk på snuoperasjoner, og planleggingen har ofte vært ad hoc-preget og i liten grad tatt hensyn til asymmetri i ulike institusjoners ressurser og makt.

Framtidswerksteder representerer et brudd med dette i det metoden sikrer bred deltakelse ved å trekke ulike aktører og interessenter med i planleggingsprosessen. Det er gjennomført et framtidswerksted om ”Hvordan vi skal bo, leve og reise i Osloregionen i 2030”. Verkstedet hadde tre faser; kritikk – visjoner – realisering.

Erfaringene viser at en slik metode er godt egnet til å skape entusiasme og engasjement til å formulere visjoner om framtida og skissere hvordan man skal kunne komme dit. Verkstedet fungerte som et pusterom fra hverdagens krav og rammer med stimulerende høyttenkning om en framtid hvor alt var mulig. Nyten av dette er at man får frisket opp/ tenkt over langsiktige mål/visjoner for det man holder på med i den daglige planlegging.

Samtidig var nytten denne gang personlig. Det er den enkelte deltakers refleksjoner om framtidig utvikling som fikk et løft. Verkstedet var ikke integrert i noen form for planprosess, hvor prosessen eller aktørene som driver den fram får kollektiv nytte av verkstedet. Framtidsverksteder kan med fordel benyttes i en tidlig fase av planleggingen hvor langsiktige mål stilles opp.

De kan også spille en rolle overfor politiske debatter. En bevisst medieprofilering av verkstedet og dens resultater kan bidra til å vitalisere debatten og til å øke forestillinger om mulighetsrommet for framtidig byutvikling. Medieprofilering vil også kunne være viktig for deltakerne, som dermed kan føle at de har vært med på noe som er av betydning, og de kan dessuten selv følge opp videre mediedebatt.

Formulering av langsiktige visjoner krever refleksjon hvor tid til en modningsprosess ville være fruktbart. Dersom man hadde tid og ressurser til et oppfølgingsseminar, ville dette kunne bidratt positivt til flere formål:

- Bedre formulerte visjoner og mål
- Sterkere integrasjon i en planprosess
- Fungere aktivt i en mediedebatt, fange opp signaler fra denne i neste verksted
- Skape engasjement over tid ved å følge opp resultater